

Co-funded by the Rights,
Equality & Citizenship
Programme of the
European Union

This publication has been produced with the financial support of the Justice Programme of the European Union. The contents of this publication are the sole responsibility of the author and can in no way be taken to reflect the views of the European Commission.

Agreement Number: JUST/2014/RDIS/AG/DISC/8096

Препоръки за политика

WS1 – O4

Информация за проекта

Акроним на проекта:	SERCo
Наименование на проекта: общности	Социално предприемачество за ромски
Споразумение номер:	JUST/2014/RDIS/AG/DISC/8096
Интернет страница на проекта:	www.serco-project.eu
Партньор в авторството:	Amalipe
Версия на доклада:	1.0
Дата на изготвяне:	30.07.2016

История на документа:

Дата	Версия	Автор(и)	Описание
30.07.2016	1.0	Amalipe	Окончателна версия

Съдържание

Списък на съкращенията.....	4
Резюме	Error! Bookmark not defined.
Описание на проекта	5
Въведение.....	6
Настоящо състояние в Европейските институции	7 3
Настоящо състояние в страните-членки	10
Клопки и затруднения	11
Социалното предприемачество: неизменна част от интеграционните политики.....	12
Напомняния и препоръки.....	13
Заключение.....	17
Библиография.....	18

Списък на съкращенията

Съкращение	Обяснение
ЕСФ	“Европейски Социален Фонд”
ВСО	“Виртуална среда на обучение”
ЕК	“Европейска Комисия”
ОП	“Оперативна програма”
НСИР	“Национални стратегии за интеграция на роми”
АНСП/РАКIV	“Асоциация за насърчаване на социалното приобщаване РАКIV”
ФТВ	“Фондация Толерантност и Взаимопомощ”
ЕЦОИ	“Европейски център за обучение и инициативи”
ЕИЗ	Европейска Икономическа Зона

4

Резюме

Документът "Препоръки за политика" е резултат от WS1 – Картографиране на Социалното Предприемачество в Ромските Общности. Основната му цел е да представи целенасочени препоръки за политика с цел да се стимулират ефективни действия за интеграция на ромите чрез социално предприемачество. Тези препоръки се считат за опора на основана на доказателства интервенция за политическа реформа, генерирана от проекта SERCo.

Документът представя състоянието на политиката в Европа и страните-членки, и посочва не само добрите практики, но и някои от често срещаните проблеми с които проекта SERCo се опитва да се справи. За тази цел препоръките за политика се анализират на две нива: 1) общи препоръки, с позоваване на правителствените практики относно защитата и интеграцията на ромите, и 2) конкретни препоръки във връзка с обхвата на проекта (предприемачество, посредничество и връзки на държавната и други структури, развитие и финансиране на сродни инструменти, и т.н.).

Заклучителната част на този документ ще очертае приносът на проекта SERCo като ефективен инструмент да даде начало на политика на промяна в социално-икономическата сфера на ромските общности.

Описание на проекта

Проектът насърчава социалната икономика като ефективно средство за интегрирано развитие на ромските общности чрез:

1) анализиране на потенциала на прилагането на практики на социална икономика в ромските общности, от социална, икономическа и институционална гледна точка;

2) ангажиране на политици и държавни служители и обучение на ромски посредници за развитие на социални начинания; и

3) подпомагане на ромски социални бизнес инициативи и насърчаване на социална икономика в рамките на ромските общности и за широката общественост.

Партньорите на SERCo считат, че социалното предприемачество може да бъде решение на проблемите на ромите, тъй като то:

- помага да се посрещнат някои от съществуващите нужди на общността;
- улеснява придобиването на работна квалификация;
- използва местни ресурси и позволява развитието на повече предприемачи;
- подпомага традиционните занаяти;
- повишава нивото на квалификация и образование;
  - стимулира солидарността и води да подобряване на взаимоотношенията между членовете на общността;
- представлява метод за само-помощ;
- позволява назначаването на работа на хора в уязвимо положение.

Основните резултати от проекта са:

- насоки за ромско социално предприемачество
- програма за обучение на посредници
- индивидуално наставничество за развитие на социални предприятия
- SERCO BCO за взаимно обучение

- обществени кръгли маси и информационни дни
- мрежа за социална икономика за роми

Консорциумът SERCO се състои от следните партньори:

- Изследователски център в Университета Пиреус, Гърция www.kep.unipi.gr, координатор на SERCO
- IDEA ROM ONLUS, www.idearom.it, Italy
- ЕЦОИ (CESIE), www.cesie.org, Италия
- Европейски информационен офис за роми - ЕИОР (ERIO), www.erionet.eu, Белгия
- Център за междуетнически диалог и толерантност "АМАЛИПЕ", www.amalipe.com, България
- Частна Фондация Pere Closa, www.fundaciopereclosa.org, Spain
- Фондация Толерантност и Взаимопомощ ФТВ (ТМАФ), България
- Четири елемента, www.4-elements.org, Гърция
- Асоциация за насърчаване на социално причисляване (АНСП ПАКИВ), www.pakiv.ro, Румъния

Въведение

Целта на тази разработка е да се определят препоръки за създаване на необходими предпоставки на местно, национално и Европейско ниво за развитие на социално предприемачество и социална икономика в ромската общност. Препоръките се основават на ключови стратегически документи, които проправят път в процеса на ромската интеграция, като Препоръката на Европейския Съвет за Ефективни Мерки за Интеграция на Ромите в Страните-Членки, Рамката на ЕС за национални стратегии за интегриране на ромите, съответните Национални стратегии за интегриране на ромите в 27 страни-членки, и други. Те са насочени към широк набор от съответни заинтересовани страни като местни власти, национални правителства, Европейската Комисия, Агенцията за основните права и други. Препоръките предлагат на тези заинтересовани страни някои начини за създаване рамка за развитие на социално предприемачество и социална икономика в ромските общности, включително чрез използване на възможностите предоставени от Европейския социален фонд и други политически и социални инструменти.

Структурата на този краен резултат е организирана така, че да представи по ясен начин наличните насоки от стратегически документи съгласувани с икономически анализи за нуждите на SERCO. Той представя актуалното състояние в областта на свързаните с това политики и подчертава добрите практики и често срещаните проблеми както на Европейско ниво, така и в държавите-членки.

Това е последвано от представяне на политически препоръки анализирани в две отделни сфери:

- хоризонтални политики целящи защитата и интеграцията на ромите,
- целенасочени политики фокусирани върху създаване на реален достъп до социално предприемачество (посредничество, финансиране, обучение, и т.н.)

Заключенията на това начинание ще потвърдят достойнствата на SERCO и неговите резултати като ефективни инструменти за прилагането на тези препоръки.

Настоящо състояние в Европейските институции

Защитата на човешките права и социалната интеграция на уязвими групи, както и равнопоставеността и равните права на малцинствата са сред основните принципи на Европейския Съюз и неговите страни-членки. Ромите са най-голямото малцинство в Европа, и все пак много роми в ЕС все още се сблъскват с дълбока бедност, социална изолация, дискриминация и пречки да упражняват основните си права.

7

Изграждане на рамката

Според тези основни принципи, интеграцията на ромската общност е една от основните стратегически цели пред които са изправени страните-членки и Съюза като цяло, която представлява съвместна отговорност. Съвета на Европейския Съюз одобри Десет Основни Принципа за Интеграция на Ромите по време на своята среща на 8 юни 2009 г. Те са в основата на цялостна политика за интеграция на ромите на национално и европейско ниво откато Съвета покани Комисията и всички страни-членки да "вземат предвид Общите Основни Принципи когато е удачно при проектирането и прилагането на политики за насърчаване на пълната интеграция на ромите...".

Признавайки битовите и социални условия на ромското население, законодателния орган на Европейския Съюз - Европейският Парламент прие няколко решения, като Резолюцията от 9 септември 2010 относно положението на ромите и от 9 март 2011 относно стратегията на ЕС за приобщаване на ромите, призоваваща Комисията и страните-членки да мобилизират съществуващите стратегии и инструменти на Съюза с оглед осигуряване на социално-икономическото приобщаване на ромите.

Отговорите на тези призови са многобройни, проблемите посочени от Европейския Парламент са признати, и е направен опит да се състави съгласуван план. В

Съобщението си от 5 април 2011 озаглавено "Рамка на ЕС за национални стратегии за интегриране на ромите до 2020 г.", Комисията се стреми "да направи осезаема промяна в живота на ромите... с тази Рамка на ЕС, Европейската Комисия насърчава страните-членки, пропорционално на размера на ромското население живеещо на техните територии, и като се вземат предвид различните им изходни точки, да приемат или да доразвият детайлен подход за интеграция на ромите...". Рамката също одобрява определени цели в областта на образованието, заетостта, здравеопазването и жилищното настаняване, с цел да се ускори интеграцията на ромите;

След Рамката на ЕС за НСИР (Национални стратегии за интегриране на ромите) всички страни-членки на ЕС (с изключение на Малта) одобриха и представиха пред Европейската Комисия (ЕК) техните национални стратегии или пакет от мерки за интегриране. В някои страни-членки като България, НСИР бяха одобрени от техните законодателни органи, което показва по-висока степен на ангажираност и политическо управление.

След Рамката на ЕС за Национални стратегии за интегриране на ромите, от 2012 г. насам Европейската Комисия ежегодно оценява тези НСИР и тяхното изпълнение от страните-членки. Докладите за оценка обхващат така наречените "структурни предпоставки" (институционални, финансови, политическата рамка), напредъка в основните области, напредъка в хоризонталните мерки (като анти-дискриминацията) и предлагат препоръки за подобряване на изпълнението на НСИР. Това се придружава от работен документ на службите на Комисията с факт-лист за всяка държава.

В резултат на тези оценки и на базата на настоящата ситуация, на 9 декември 2013 г. Европейският Съвет одобри препоръка за ефективни мерки за интеграция на ромите в страните-членки. Документът цели "да предостави насоки на държавите-членки за подобряване на ефективността на техните мерки за постигане на интеграция на ромите и да засили прилагането на техните национални стратегии за интегриране на ромите или интегрирани набор от мерки в рамките на по-широки политики за социално включване, насочени към подобряване положението на ромите и отстраняване на всякакви различия между ромите и населението като цяло."

Европейските политически инициативи погледнати през SERCO

Този документ е насочен към спецификацията на интеграционни политики и поставя въпроса за необходими действия на страните-членки. Съветът препоръчва страните членки да предприемат ефективни мерки за интеграция на ромите, които да имат въздействие върху всички аспекти от социалния и икономическия живот на ромите. Има редица политики които са насочени към укрепване на човешкия капитал (образование, заетост, здравеопазване, жилищно настаняване) и социалното сближаване (анти-дискриминация, защита на ромските деца и жени). Набляга се на икономическата интеграция на ромите чрез социални инвестиции и овластяване.

В по-близък план можем да идентифицираме конкретни препоръки които са директно свързани с обхвата на SERCO. Предприемачеството е посочено като ключова цел при препоръчването на политики в Съществени политически проблеми, Достъп до заетост - "1.4 (b) подпомагане на само-наемането и предприемачеството". В същия раздел "(c) заедно с услуги за подпомагане на отделни лица търсещи работа, като се фокусира върху персонално ориентиране и индивидуално планиране на действия...", се описва ролята на посредничество при подкрепата на бизнес инициативи. Също в раздела с препоръка за овластяване документа набляга на необходимостта да се "насърчава обучението и наемането на квалифицирани посредници, посветени на ромите и използването на посредничеството като една от мерките за борба с неравнопоставеността с която ромите се сблъскват по отношение на достъпа до качествено образование, заетост, здравеопазване и жилищно настаняване".

Финансирането: инструмент и символ

В препоръката на Съвета за ефективни мерки за интегриране на ромите в страните членки, Съветът посочва Европейския Социален Фонд (ЕСФ) като подходящия механизъм за финансиране на тези политики. ЕСФ, заедно с Европейския Фонд за Регионално Развитие (и като допълваща програма ПРОГРЕС - програма на Общността за заетост и социална солидарност) са основните фондове използвани като ефективни инструменти за стартиране на инициативите за социално приобщаване. Стратегическите документи на ЕСФ (Разпоредба (ЕС) № 1304/2013 на Европейския Парламент и на Съвета от 17 декември 2013 относно Европейския Социален Фонд и отменяне на Разпоредбата на Съвета (ЕС) № 1081/2006) дават база за свързване на предприемачеството и социалното предприемачество с интеграцията на ромите. В Съществени политически проблеми, Финансиране (1.10) документът посочва, че "Насърчаването на социалното приобщаване и борбата с бедността и дискриминацията, включително наред с всичко друго и социално-икономическата интеграция на изолирани общности като ромската, трябва да бъде улеснено чрез разпределяне на поне 20% от общия размер на средствата на ЕСФ във всяка държава-членка за инвестиции в хора..."

Регламента на Европейския Социален Фонд определя мисията на ЕСФ като "насърчаване високи нива на заетост и качество на работните места, подобряване на достъпа до пазара на труда, подкрепа за географската и професионалната мобилност на работниците и улесняване на тяхната адаптация към промените в промишлеността и производствените системи необходими за устойчиво развитие, насърчаване на високо равнище на образование и обучение за всички и подпомагане на прехода от образование към заетост за младите хора, борба с бедността, подобряване на социалното приобщаване и насърчаване на равенството между половете, недискриминация и равни възможности, като по този начин се допринася за приоритетите на Съюза по отношение укрепването на икономическото, социалното и териториалното сближаване.". Подкрепа от ЕСФ е предвидена за 19 инвестиционни приоритета. Сред тях са:

"(b) За тематичната цел 'насърчаване на социално приобщаване, борба с бедността и всякаква дискриминация:

(ii) социално-икономическа интеграция на изолирани общности като ромската;

(v) насърчаване на социално предприемачество и професионалната интеграция в социалните предприятия и социалната и солидарна икономика с цел да се улесни достъпа до заетост”

Също:

“(a) За тематичната цел 'насърчаване на устойчива и качествена заетост и подкрепа за мобилността на работната сила':

(iii) Самостоятелна заетост, предприемачество и създаване на предприятия, включително новаторски микро, малки и средни предприятия.”

Настоящо състояние в страните-членки

В съобщението на комисията до Европейския Парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите: “Оценка на прилагането на рамката на ЕС за национални стратегии за интегриране на ромите и на препоръката на Съвета за ефективни мерки за интеграция на ромите в страните-членки” (2016) и придружаващия го Документ за работата на служителите, има подробна оценка страна по страна в контекста на Рамката на ЕС.

10

Страни-членки: съвместни или паралелни истории

След установяване на всички части на институционалната реформа и финансовата подкрепа, страните-членки проектират, изпълняват и финансират програми в съответствие с обхвата на техните Национални стратегии за интеграция на ромите и представят техния напредък пред оценяващия орган. Ключов фактор за успех е изпълнението на определени операционни програми, съвместно финансирани от ЕСФ, включително инвестиционните приоритети които предвиждат целенасочена подкрепа за интеграция на ромите, предприемачество и социално предприемачество съгласно разпоредбите на ЕСФ.

"Насърчаването на социалното предприемачество" и "Самостоятелната заетост, предприемачеството и започването на бизнес" са сред най-често избраните инвестиционни приоритети (ИП) в повечето страни-членки на ЕС. Съвместно финансираните операционни програми на ЕСФ в някои от страните-членки са възможни средства за финансиране на социалното предприемачество и инициативите за самостоятелна заетост с цел повишаване равнището на заетост на ромите и насърчаване интеграцията на ромите, но въпреки това има слаба връзка между интеграцията на ромите и социалното предприемачество в тези програми.

Българската Оперативна програма за развитие на човешките ресурси (ОП), Гръцката ОП Развитие на човешките ресурси, образование и дългосрочно обучение могат да се посочат като добри практики, тъй като те включват елемента на социално предприемачество:

- Българската операция "Социално-икономическа интеграция на изолирани общности" одобрена от Комитета за наблюдение през ноември 2015 г. е предназначена за подпомагане на интегрирани общински проекти за изпълнение на Общинските планове за интегриране на ромите. Те би трябвало да съдържат "Подобряване на достъпа до здравни и социални услуги" и "Подобряване на достъпа до заетост" като задължителни компоненти. Могат да бъдат подкрепени мерки за социално предприемачество в ромската общност. В допълнение, през юли 2016 г. Управляващият орган на ОПРЧР отправи специална покана за предложения за социално предприемачество. Приоритет са проекти които подкрепят уязвими групи, включително ромите.
- Гръцката ОП Развитие на човешките ресурси, образование и дългосрочно обучение и нейните приоритети 4.1, 4.2 и 4.3 от операциялна програма "Развитие на човешките ресурси" (2007-2013) имаха за цел да укрепят социалното сближаване с равен достъп на всички до пазара на труда и да предотвратят феномените на изолация и изключване. Действие 1: съдействие за социално-икономическото приобщаване на уязвими групи (с) Хора с културни и религиозни особености, включва РОМИТЕ в контекста на гръцката НСИР. Специално е подчертана важноста на предприемачеството в интеграционния процес. Гърция също е представила ОП "Развитие на човешките ресурси, образование и дългосрочно обучение" за програмния период 2014-2020, която ясно заявява важноста на социалното предприемачество за интеграцията на ромите.

11

Въпреки, че има мерки които да подкрепят предприемачеството и занаятите, които са били приети в някои страни с допълнителни суми за насърчаване на предприемачеството, социалното предприемачество все още не се счита за важна и неизменна част от контекста на политиката за интеграция на ромите. В резултат общоприетите модели на социално предприемачество в ромското общество не са видни: макар че на някои места съществуват успешни практики, те не се превръщат в модели.

Клопки и затруднения

Както бе посочено в официалните съобщения на Комисията и анализа на потребностите, вече е създаден контекст на една последователна и стабилна рамка на политика на европейско ниво. Установени са законодателни, политически и финансови инициативи и механизъм за оценка вече дава резултати. Според тях, някои положителни тенденции са забелязани в няколко области, като нарастващия фокус върху образованието в ранна детска възраст. Но се установява по-нататъшно влошаване на условията на живот на ромите и широко разпространена враждебност на

обществото като цяло. Това може да бъде частично обяснено с икономическата криза и мерките за строги икономии, довели до по-нататъшно ограничаване на обществените разходи.

Дискриминацията към ромите все още съществува и сътрудничеството с гражданското общество и ангажирането на частния сектор в изпълнението остават недостатъчни, и в същото време е ясно че е необходимо да се подобри и отчитането на влиянието на усилията за интеграция на място.

Социалното предприемачество: неизменна част от интеграционните политики

Това са трудностите които проектът "Социално предприемачество за ромските общности" (SERCo) се опитва да подчертае и преодолее. Ключовите изводи в Гърция, България, Испания, Италия, Румъния и Белгия, наред със статута на ромското население в страните-членки, ясно показва огромните проблеми свързани със социалната и икономическата интеграция на ромите. Важността на социалното предприемачество за уязвимите социални групи е подчертана от Организацията за Икономическо сътрудничество и развитие (ОИСР), която го определя като "предприемачеството което има за главна цел да реши належащи социални предизвикателства и да посрещне социални нужди по нов начин докато служи на общия интерес и благо в полза на обществото. Накратко, социалното предприемачество има за цел да окаже предимно социално влияние, а не да максимизира печалбата в усилията да се достигнат най-уязвимите групи и да се допринесе за устойчив и приобщаващ растеж."

ОИСР приема социалното предприемачество и неговата роля що се отнася до социалните, икономическите и екологичните предизвикателства в стремежа да се подпомогне повече приобщаване, споделен просперитет и социална интеграция. В публикацията на ОИСР "Накратко за политиката на социално предприемачество и предприемачески дейности в Европа" (2013), то също се отбелязва като важна стъпка за създателите на Европейската политика и други заинтересовани страни участващи в насърчаването на националните и под-националните екосистеми за социално ориентиран бизнес. Разбира се, това се основава на определението на Европейската Комисия за социално предприятие като "оператор в социалната икономика, чиято главна цел е да окаже социално влияние а не да извлече печалба за собствениците или акционерите. То работи чрез осигуряване на стоки и услуги за пазара по предприемачески и новаторски начин и използва печалбите си предимно за постигане на социални цели. То се управлява по открит и отговорен начин, и в частност включва служители, потребители и заинтересовани страни засегнати от неговите търговски дейности".

Предимствата на социалното предприемачество са описани в няколко стратегически документа на ЕС и неговите страни-членки. Това е новаторско решение за намаляване на риска от бедност и увеличаване на предприемачеството в ромската общност. То

изглежда като добро решение на проблемите пред които са изправени ромите, тъй като то:

- позволява да се наемат на работа хора в уязвимо положение;
- помага да се посрещнат някои от съществуващите нужди на общността;
- улеснява квалификацията за работа;
- използва местни ресурси и позволява развитието на повече предприемачи;
- подкрепя традиционни занаяти;
- повишава нивото на квалификация и образование;
- стимулира солидарността и води до подобряване на взаимоотношенията между членовете на общността;
- представлява метод за само-помощ;

Следователно, необходимо е да се рационализира ромското социално предприемачество в националните стратегии за интегриране на ромите, както и в цялостната рамка на интегриране на ромите на местно, национално и европейско ниво.

Напомняния и препоръки

Целта на този проект е да изтъкне важността на социалното предприемачество за интеграцията на ромите. Той също има за цел да представи и оцени необходимите предпоставки за развитието на този инструмент по ефикасен и приемлив начин в ромските общности. Така, препоръките които следват представляват стабилна рамка, съвместима с принципите и методологията посочени и следвани от международните институции и националните и местни власти.

Като се започне от опита придобит чрез изпълнението на проекта SERCo, са разработени следните препоръки и са предвидени за широк спектър от заинтересовани страни, като местни власти, национални правителства, Европейската Комисия, Агенцията за основните права.

1. Европейска Комисия

1.1 Въпреки че механизмът за наблюдение на изпълнението на препоръката на съвета “1.4. (b) в подкрепа на само-наемането и предприемачеството” от страните-членки е създаден и вече дава резултати, трябва да се обърне специално внимание на развитието на социалното предприемачество и социалната икономика в ромските общности.

Европейската Комисия трябва да докладва констатациите относно изпълнението на препоръка 1.4. на Съвета в своя годишен доклад "Оценка на изпълнението на рамката на ЕС за национални стратегии за интегриране на ромите и препоръката на Съвета за ефективни мерки за интеграция на ромите от страните-членки", публикуван през м. юни всяка година и включващ факти и данни за социалното предприемачество и социалната икономика в ромската общност като ключов индикатор за интеграция. За тази цел Комисията трябва да изиска информация на годишна база за социалното предприемачество и социалната икономика в ромската общност от Националните центрове за контакт чрез шаблона за докладване за изпълнението на НСИР или всякакви други налични източници;

1.2. Въз основа на предишната препоръка е силно препоръчително темата за социалното предприемачество и социалната икономика в ромската общност да се включи в двустранни проверки в страните-членки, организирани от Европейската комисия;

1.3. Друг важен фактор за цялостния успех на интеграционните политики би било споделянето на добри практики, които биха се провели в специално заседание на Европейската Ромска Платформа за социално предприемачество и социална икономика в ромската общност;

1.4. Управляващите органи на съвместно финансираните оперативни програми на ЕСФ на национално и регионално ниво трябва да се насърчават да се възползват от инвестиционните приоритети "Социално-икономическа интеграция на изолирани общности като ромската", "Насърчаване на социалното предприемачество" и "Самостоятелна заетост, предприемачество и създаване на бизнес" за подпомагане на развитието на социалното предприемачество и инициативите за самостоятелна заетост за повишаване на равнището на заетост на ромите;

14

2. Агенция за Основните Права

2.1. Развитие на социалното предприемачество и социалната икономика в ромската общност в система от показатели за наблюдение и оценка (M&E) на националните стратегии за интеграция на ромите, като те включват значително количество информация за степента на интеграция на ромите.

3. Правителства на държавите от ЕИЗ и Швейцария

3.1. Програма за интеграция на ромите би трябвало да се включи в Европейската Икономическа Зона (ЕИЗ) / Норвежкия финансов механизъм и Швейцарската помощ за новите периоди на планиране. Силно се препоръчва тези финансови механизми да

следват изискването за 10% ромско участие в някои ключови тематични области и програми (местно развитие, намаляване на бедността);

3.2. ЕИЗ / Норвежкия финансов механизъм и Швейцарската помощ би трябвало да помислят за финансиране на инициативи за социално предприемачество и само-наемане като начин за повишаване на ромската заетост в ЕИЗ / Норвежкия финансов механизъм и Швейцарската помощ;

4. Правителства на страните-членки на ЕС

Изпълнението на Националните стратегии за интеграция на ромите, Регионалните и Местни/Общински планове за интеграция на ромите и техните части "Достъп до заетост" следва да включват възможности за развитие на социално предприемачество и инициативи за само-наемане.

4.1. От съществено значение за всички страни-членки е да признаят официално социалното предприемачество и неговите различия с други видове бизнес;

4.2. След предишната стъпка, страните-членки следва да осигурят необходимите финансови ресурси за развитие на социалното предприемачество и социалната икономика в ромската общност, съвместно финансирани със средства от ЕС (по-специално от ЕСФ), ЕИЗ, Норвежкия финансов механизъм, Швейцарската помощ и държавните бюджети. Създаването на общ механизъм или протокол за тази цел е силно препоръчително, като се имат предвид различията между финансовите рамки на страните-членки:

4.2.1. Управляващите органи на съвместно финансираните програми на ЕСФ трябва да използват възможностите на инвестиционните приоритети "Социално-икономическа интеграция на изолирани общности като ромската", "Насърчаване на социалното предприемачество" и "Самостоятелна заетост, предприемачество и създаване на бизнес" за подкрепа развитието на социалното предприемачество и инициативите за само-наемане, за да се повиши равнището на заетост на ромите.

Приоритетът "Социално-икономическа интеграция на изолирани общности като ромската" следва да включва стимули за социална икономика;

4.2.2. Съответните оператори на ЕИЗ / Норвежкия финансов механизъм и Швейцарската помощ на национално ниво би трябвало да включват стимули за създаване на социални предприятия и развитие на социалната икономика в ромската общност.

5. Национални центрове за контакт за НСИР

5.1. Националните центрове за контакт играят важна роля за изпълнението, наблюдението и оценката на НСИР. От тази гледна точка, и като допълнителен тласък за изпълнение, следва да се разработят инструкции, методология и документация, които да насърчават местните власти и други заинтересовани страни да обмислят

приемането на социални предприятия и развитието на социална икономика в ромската общност като важна част от общинските планове за интеграция на ромите и националната стратегия за интеграция на ромите;

5.2. Националните центрове за контакт следва да наблюдават развитието на социалното предприемачество и социалната икономика в ромската общност като част от наблюдението и оценката на НСИР и да докладват на годишна база пред Европейската Комисия основните констатации;

6. Местни и регионални власти

В съответствие с принципите на спомагателност, пропорционалност и близост, както и на териториалното въздействие на законодателството на Общността, регионалните и местните власти трябва да играят ключова роля в изпълнението на НСИР. От тази гледна точка, се препоръчва:

6.1. Да се включи развитието на социалното предприемачество и инициативите за само-наемане за да се повиши равнището на заетост на ромите в техните Регионални (или Общински ромски) планове за интеграция;

6.2. Да се създаде рамка от стимули за социално предприемачество и инициативи за само-наемане, с което да се повишат нивата на заетост на ромите на регионално/общинско ниво.

16

7. Различен методологичен подход

В Страсбург, на 06 юли 2001, Съветът на Европа и Европейската комисия засилиха усилията си за подобряване позициите на ромското малцинство в европейските общества като се съгласиха да проведат съвместни действия за обучение на ромски посредници. През 2012 г. Комитетът на министрите на Съвета на Европа призна, че посредничеството може да бъде полезен инструмент за подобряване на приобщаването на ромите и препоръча на правителствата на страните-членки, при зачитане на техните конституции, и когато е уместно при съответните им национални, регионални и местни условия, да развият и поддържат ефективна система на качествено посредничество с ромските общности.

Силно се препоръчва на страните-членки да действат в съответствие с препоръките определени от Съвета на Европа и да следват добри практики на които се набляга от програми като програмата ROMED "Между-културно посредничество за ромските общности", изпълнявана от 2011 г. като съвместна акция на Съвета на Европа и Европейския Съюз.

Заклучение

Обобщавайки горните наблюдения и препоръки, консорциумът SERCo достига до следните заключения:

- Социалната икономика и социалното предприемачество в ромската общност формират важна и новаторска тенденция в целия спектър на политиката за интеграция на ромите. Тази тенденция може да допринесе за намаляването на риска от бедност и увеличаването на заетостта сред ромското население;
- Политическата рамка за интеграция на ромите на Европейско, национално и местно ниво следва да включва социална икономика и социално предприемачество в ромската общност като средства за интеграция и намаляване на бедността. Широкото използване на финансови механизми и средства като ЕСФ вече е общоприета практика във финансирането на такива инициативи за населението като цяло. Вече има тенденция да се изменят регламентите на тези фондове за да се предоставят финансови възможности и стимули за развитие на социална икономика и социално предприемачество в ромската общност;
- Държавните администрации (включително Националните центрове за контакт за НСИР) и регионалните и местните власти трябва да доразвият и използват съществуващите политически и финансови възможности. Тяхната главна отговорност е да създадат необходимите предпоставки за развитието на социалното предприемачество и социалната икономика в ромската общност и да подкрепят усилията в тази насока на широк набор от заинтересовани страни, като например фирми, неправителствени организации и други.
- Основната цел на SERCo, да се рационализира създаването на ромско социално предприемачество в националните стратегии за интеграция на ромите е валидна и напълно съобразена с нуждите на ромите и стратегическите документи на Европейския съюз и други Европейски институции. Целта е решаване на въпроса със социалното и икономическо приобщаване на ромските общности в партниращите държави чрез:
  - прилагане на понятието социална икономика като новаторско решение за понижаване риска от бедност и засилване на предприемачеството,
  - подпомагане на ромски социални бизнес инициативи и насърчаване на социалната икономика в ромските общности и в обществото чрез обучение на хора с определен профил да служат като посредници между ромите и обществените институции. Тези посредници ще притежават необходимите умения за подпомагане на планирането,

изграждането и устойчивостта на социални предприятия в ромските общности и

- да се посрещне необходимостта от стратегическо справяне с основните пречки по пътя на икономическата и социална интеграция на ромите.

Библиография

2011, Съобщение на Комисията до Европейския Парламент, Съвета, Европейския Икономически и Социален Комитет и Комитета на Регионите, *Рамка на ЕС за Национални Стратегии за Интеграция на Ромите до 2020 г.* Достъпно на: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1444910104414&uri=CELEX:52011DC0173>

2012, Съобщение на Комисията до Европейския Парламент, Съвета, Европейския Икономически и Социален Комитет и Комитета на Регионите, *Национални Стратегии за Интеграция на Ромите: първа стъпка в изпълнението на Рамката на ЕС.* Достъпно на: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1444910230246&uri=CELEX:52012DC0226>

2013, Съобщение на Комисията до Европейския Парламент, Съвета, Европейския Икономически и Социален Комитет и Комитета на Регионите, *Стъпки Напред за Изпълнението на Националните Стратегии за Интеграция на Ромите.* Достъпно на: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1444910598772&uri=CELEX:52013DC0454>

2014, *Доклад за Изпълнението на Рамката на ЕС за Национални Стратегии за Интеграция на Ромите COM (2014) 209.* Достъпен на: http://ec.europa.eu/justice/discrimination/files/Roma_implementation_strategies2014_en.pdf

2013, *Препоръка на Европейския Съвет от 9 декември 2013 за Ефективни мерки за интеграция на ромите в страните-членки.* Достъпна на: [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1468088863200&uri=CELEX:32013H1224\(01\)](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1468088863200&uri=CELEX:32013H1224(01))

2013, Разпоредба (ЕС) № 1304/2013 на Европейския Парламент и на Съвета от 17 декември 2013 относно Европейския Социален Фонд и отменяне на Разпоредбата на Съвета (ЕС) № 1081/2006). Достъпна на: http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv:OJ.L_.2013.347.01.0470.01.ENG

